

РЕЦЕНЗИЯ

проф. д-р Валентин Пенчев Василев

Висше училище по сигурност и икономика, Пловдив

Професионално направление 9.1 „Национална сигурност“ (“Кризисни ситуации и управление на човешките ресурси“)

- № 29680 - Регистър за академични длъжности и дисертации в НАЦИД: <https://ras.nacid.bg/dissertation-preview/29968>
- Scopus ID: 58533458600
- <https://www.researchgate.net/profile/Valentin-Vasilev>
- https://scholar.google.com/citations?user=J3V_gIAAAAAAJ&hl=bg
- <https://orcid.org/0000-0002-0074-9578>

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висше образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност, обявен в ДВ бр. 28/02.04.2024 г. с кандидат гл.ас. д-р Дафинка Василева Сидова

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Направената оценка във връзка с идентифициране на съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет е **изцяло положителна**.

Описаните данни и приложената документация са изцяло релевантни към настоящата процедура и отговарят на нормативните изисквания.

Дейностите, осъществени в съответствие с минималните национални изисквания и с изискванията на НБУ, определени в Приложение 2 от Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ, които кандидата гл.ас. д-р Сидова описва и доказва по надлежен ред чрез приложената документация, събират **общ брой точки по групите показатели 757.5, видно от приложената от кандидата таблица**, което покрива изцяло изискуемите за академичната длъжност „ДОЦЕНТ“.

Разпределен този точков индикативен оценъчен състав е както следва:

Група от показатели	Показател	Минимален брой изисквани точки	Брой точки от дейностите на кандидата
А	1	50	50
В	3	100	100
Г	5, 7, 9 и 10	200	255
Д	12 и 13	50	102.5
Ж	23-25, 32 и 33	50	60
З	36-41	70	100
И	43-45, 48-50	50	90
Общо		570	757.5

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. Оценка на монографичния труд, творчески изяви или други публикации, съответстващи по обем и цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Основен елемент в оценъчната процедура е ролята на монографичния труд. В тази връзка може да се посочи, че темата на монографичното изследване „Човешка сигурност чрез европейско териториално сътрудничество – ползи, предизвикателства, перспективи /по примера на Република България“ е в пълна релация с повишения интерес към засегнатите в разработката проблеми както в национален план, така и в глобален мащаб, като отговаря на голям брой предизвикателства, свързани с развитието на системите за сигурност в един различен ракурс - човешка сигурност чрез европейско териториално сътрудничество

В българската специализирана литература тази тема е представена фрагментарно, преди всичко в общия контекст на проблематиката по мениджмънт на проекти и национална сигурност, но не и в такава пълноценна научна релация. В тази връзка е налице необходимост от детайлизиране на особеностите на трансграничните проекти, засягащи особено чувствителни области и теми, лесно уязвими групи от хора, очертаване на риска за тях от различни опасности и въздействия и на особеностите на тяхната защита. Подобно изследване може да има както теоретично ниво, така и практическо – постигано чрез конкретизация в териториален и времеви аспект.

В тази връзка, цялостната концепция на монографичния труд е много оригинална и отлично композирана като научно-изследователски подход и изграждане на цели, задачи, хипотеза и т.н.. Целта на монографичния труд е да изследва постигнати резултати от трансгранични, транснационални и междурегионални проекти, с участието на Република България, чрез които се обезпечават свободата от страх, свободата от недостиг и свободата за достоен живот и да се идентифицират позитиви и негативи, да се изследват предизвикателства и перспективи на развитие и да бъдат формулирани препоръки, касаещи настоящия програмен период 2021-2027 г.

Основната хипотеза, която се защитава авторката е, че Европейското териториално сътрудничество притежава капацитета (от качествен и количествен характер) да обезпечават човешката сигурност, въпреки това обаче капацитетът му не се използва достатъчно пълноценно от Република България, което води до ограничаване на ползите за човешката сигурност, особено в контекста на ползите от трансграничното и междурегионалното сътрудничество.

Категорично положителна е оценката за умението на автора да целеполага в научен план, да изгражда съдържателна концепция, която да изпълва с научна продукция.

Изводите в заключението на монографията, могат да бъдат структурирани в две направления. Първото направление изводи има теоретичен характер и обхваща проучването на човешката сигурност, възприемана като критерий за конструктивизъм, и на Европейското териториално сътрудничество, възприемано като критерий за функционалност. Отличават се важни характеристики на възникването, развитието и същността ѝ като концепция, а именно: целенасоченост, легитимност, адаптивност, устойчивост, разширяване обхвата на заплахите, както и на механизмите за справяне с тях. Концепцията на човешката сигурност допълва, разширява, надгражда и свързва други ключови концепции, каквито са Концепцията за „широката сигурност“, Концепцията за националната сигурност, Концепцията за правата на човека и Концепцията за човешкото развитие.

Д-р Сидова е използвала подходящо подобрени изследователски методи, съответстващи на динамичния и комплексния характер на проблема и чрез прилагането на динамичния, системния и оценъчния подход е постигната висока степен на обобщаване, очертаване на тенденциите и включването на прогностични елементи в работата.

Резултатите от монографичния труд са коректно обобщени както в заключението, така и в направените изводи в отделните глави. Направените изводи кореспондират и с текста и са коректно обобщени, следват от текста и отразяват конкретните постигнати резултати.

Безспорно постигнатите резултати в монографията заслужават адмирации. В тази посока е необходимо да се разширят възможностите за приложение на научните изследвания на д-р Сидова и да се апробират в практиката, да се включат по-широко в изучаваните учебни дисциплини на специалностите в направлението и не на последно място - да се потърсят възможности за изграждането на школа от последователи по изследваната проблематика, нещо което нивото на задълбочеността на разработването на темата позволява.

Представеният за оценка монографичен труд е добра основа за демонстрирането на уменията на д-р Сидова за синтез и анализ на научни данни и самостоятелното извеждане на научно-практически изводи. От труда може да се придобие впечатление за това, че тя притежава качествата на завършен учен и автор с разпознаваем стил на изразяване, който същевременно е лесен за възприемане и предаване в учебна среда.

Монографията е отличен фундамент за цялостното изграждане на конкурсната документация и е фокусирана изключително правилно като послания, изводи и препоръки.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации (творчески изяви), направени след назначаването на академичната длъжност „гл.асистент“. Тя включва и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

В този компонент от рецензията акцент се поставя върху оценката на депозираните публикации, свързани с настоящата процедура.

Няколко са основните области на научна и публикационна активност на кандидата.

Висока оценка заслужава публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ */Трансграничното сътрудничество и „широката“ сигурност в Средиземноморския регион в началото на XXI век, 75 точки /*.

Приложените статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове или в специализирани издания за класифицирана информация са както следва 10 самостоятелни публикации и 9 публикации в съавторство */145 точки в оценъчната карта/*. Всички са по темата на конкурса и са в пряка научна релация както с монографичното изследване, така и с научните интереси на авторката.

Представена е 1 брой студия, публикувана в нереферирано списание с научно рецензиране, която носи 15 точки:

Кандидатката представя за рецензиране и публикувана глава от колективна монография */Устойчиво градско развитие – поуки за София (колект. монография), НБУ, 20 точки/*.

Авторката е използвала подходящо подобрени изследователски методи, съответстващи на динамичния и комплексния характер на проблемите и чрез прилагането на динамичния, системния и оценъчния подход е постигната висока степен на обобщаване, очертаване на тенденциите и включването на прогностични елементи в публикациите си.

Изцяло положителна е и оценката на изведените оригинални научни приноси от кандидатката */приложени в самостоятелен документ/*, изготвена във връзка с изискванията на чл. 26, ал. 1 от Закона за развитие на академичния състав. В нея коректно и професионална са изведени ключови приносни моменти в ключови за авторката по настоящата процедура приносни моменти, които приемам без съмнение за оригинални и авторски. Описаните приносни моменти засягат монографичния труд, статия, студия и глава от колективна монография.

Цялостната оценка на приложените публикации е положителна, като авторския стил е разпознаваем и лесен за възприемане от читателя, като д-р Сидова притежава уменията да обяснява стилово и езиково изключително сложна терминология в областта на националната сигурност.

3. *Цитиране от други автори.*

Ценен източник относно научната дейност и разпознаваемостта на творчеството на кандидата дават цитиранията и позоваванията на негови разработки-

Гл.ас. д-р Сидова е разпознаваем и цитиран автор, като общият брой цитирания, които са описани коректно и правилно в приложената документация са 16 /шестнадесет/ и носят на кандидата 102,5 точки в оценъчната карта за верификация по процедурата.

Може да се посочи, че авторката е цитирана освен от свои колеги от университета, което показва екипност и добра организационно култура, така и от други колеги в страната. Нещо повече – тя е цитирана и от чуждестранни автори, което е отличен атестат за качеството на научната и продукцията и което е потенциална възможност с увереност да разшири публикационната си активност към висококотирани издания в чужбина.

4. *Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.*

Кандидата по процедурата е активен и открояващ се участник в изследователски и творчески прояви през годините, като в тази негова дейност може да се отбележи висока степен на устойчиво развитие.

Безспорно висока оценка д-р Сидова заслужава и за активното **си участие по проекти** с идключително голямо значение за специалностите от направлението и университета като цяло. Сред тях можем да открием следните: Участие като член на образователен проект „Втори пътуващ семинар по криминология - „*Остров Белене – Остров на свободата или остров на робството*“ заедно с 26 студенти (14 бакалаври и 11 магистри). Финансиран от Централен фонд за стратегическо развитие към Настоятелството на НБУ, фонд „Учебни програми“ към БФ и МФ. Проведен на 12 и 13 юни 2021 г.; Участие като член на творчески проект „*Фотоизложба „Остров Белене – Остров на свободата или остров на робството*“ за представяне на 30 фотографии на студенти. Финансиран от Централен фонд за стратегическо развитие към Настоятелството на НБУ; Участие като ръководител на образователен проект „*Трети пътуващ семинар по криминология - „Остров „Света Анастасия“ – Остров на надеждата*“ заедно със 7 студенти (4 бакалаври и 3 магистри). Финансиран от Централен фонд за стратегическо развитие към Настоятелството на НБУ, Студентски съвет на НБУ, фонд „Учебни програми“ към БФ и МФ. Проведен в периода 21-24 май 2022 г.; Ръководител на образователен проект „*Учебно посещение на пенитенциарно заведение – Затвор-Пазарджик*“ с 15 студенти (14 бакалаври и 1 магистър). Финансиран от Студентски съвет на НБУ. Проведен на 31 май 2023 г.

Сред водещите приноси моменти на тези участия, които е необходимо **да се отчетат и оценят високо, можем да посочим няколко области на приложение и практическа реализация:** Проследяване и анализиране на резултатите от проектите в рамките на Европейското териториално сътрудничество и влиянието им върху човешката сигурност и „широката сигурност“; Публикуване на научни статии в международни и национални издания; Провеждане на анкетно проучване за ролята на Европейското териториално сътрудничество в обезпечаване на човешката сигурност и „широката сигурност“; Публикуване на резултатите под формата на научни статии в международни и национални

издания; Организиране и провеждане на семинари, отворени лекции, учебни пътувания със студенти по темите за човешката сигурност и „широката сигурност“; Разработване и издаване на учебник/учебно помагало за студентите на НБУ по фундаментални въпроси, свързани с човешката сигурност и начините за нейното обезпечаване.

Тези активности са особено ценни за учебното заведение и показват високата добавена стойност на кандидата за институцията в перспективата на неговото бъдещо кадрово развитие.

III. Учебна и преподавателска дейност

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул "MOODLE – НБУ", осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти.

Гл. ас. д-р Дафинка Сидова води курсове в БП „Гражданска и корпоративна сигурност“ и в магистърските програми „Национална и международна сигурност“ и „Криминология и политики за превенция на престъпността“.

Годишната натовареност за академичната 2023/2024 г. надвишава изискуемия хорариум от 180 аудиторни часа и 60 тренингови – общо 264 часа аудиторна заетост и 420 часа извънаудиторна/тренингова заетост.

Важен момент е и това, че кандидатката е **разработила нов аудиторен курс NISM307 Борба с екологичната престъпност към МП "Национална и международна сигурност"** от каталог 2023/24, семестър 3, както и е **подпомогнала значително** развитието и усъвършенстването на аудиторни курсове: SECB023 Политика и фактори на сигурност (двусеместриален), SECB728 Миграция, бежанци и граничен контрол, SECB758 Превенция и противодействие на криминалното поведение, SECB759 Етика и криминология – БП „Гражданска и корпоративна сигурност“.

Важен индикатор за цялостната активност в развитието на специалностите и вуза като цяло се явяват и **организационните участие и натрупан опит** на кандидата, сред които могат да се посочат особено важни такива, като: Член на Организационния комитет на ежегодната Международна научна конференция на ДНМС за периода 2020-2023 г.; Член на Организационния комитет на Научна конференция „Приложната криминология в България“ – 14-15.10.2021 г.; Член на Научния комитет International Conference National Security Faculty of War Studies University, Institute of Strategic Studies, SECURITY & FORECASTING 2021 SEC4, Challenges for the State and International Security – the Current State and Prognosis for the Future, Warsaw – Poland, 11th -12th May 2021; Член на Организационния екип и модератор на Младежки дискуссионен форум за сигурност за периода 2020-2022 г.: Член на Организационния екип и модератор на Студентски семинар по сигурност за периода 2020-2021 г.; Член на Организационния екип и водещ на Студентски колоквиум „Политики и управление по време на кризи“ – 7.06.2022 г. и други релевантни.

Този **организационен опит е особено ценен** и заслужава адмирации и поощрение да бъде развиван в бъдеще.

Важен индикатор за високата академична и преподавателска ангажираност на д-р Сидова е, че като ръководител на стаж в МВНР е **съдействала на шестима студенти** от МП „Национална и международна сигурност“ да проведат едномесечен стаж в МВНР.

2. Оценки от анкетите на студентите.

Забележително висока е средната оценка от анкетите за удовлетвореност на студентите от работата на гл.ас. д-р Сидова – 4,85 от максимална 5.

Тази оценка е достатъчен показател за работата и, както и за отношението на студентите и обучаемите към дейността и личността и.

IV. Административна и обществена дейност

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ.

Д-р Сидова е уважаван член на университетската общност на НБУ, като могат да се посочат следните нейни участия в колективни органи за управление на НБУ - Член на Съвета на Бакалавърски факултет от декември 2022 г.; Член на Програмния съвет на ДНМС от 01.10.2017 г. до 1.10.2022 г.; Директор на Програмен съвет от 1.10.2022 г.

Участва активно в академични, административни и обществени дейности на ДНМС – конференции, семинари, проекти, акредитационни работни групи, работни групи за вътрешен и външен одит и т.н.

В преобладаващата част от академичните събития д-р Сидова привлича като участници студенти както на ДНМС, така и на други департаменти на НБУ – студентски конференции и колоквиуми, младежки форуми, пътуващи семинари, срещи с експерти от практиката и др. Тя работи в отличен екипен синхрон с колеги от други департаменти.

2. Обществена активност.

Кандидата по процедурата се откроява и със своята обществена активност.

Така например, Д-р Сидова е Член на Българска общност за либерална демокрация /БОЛД/ като експерт по политики и стратегии за сигурност.

3. Привличане на студенти в програмата.

Висока е активността и в посока на привличане на студенти в програмата и разширяване на образователното поле на университета.

За разширяване на мрежата от партньорски отношение с НБУ, д-р Сидова е инициатор и има **основен принос за подписването на рамкови договори** за сътрудничество (вкл. провеждане на практики и стажове за студентите) с Дипломатически институт към министъра на външните работи, с фондация „Кампания А21”, действаща в сферата на борбата с трафика на хора, със сдружения "Български хъб за обединени Балкани" и “Клъстер за интеграция на нововъзникващи технологии”, които безспорно са индикатори за повишаване на интереса към вуза.

Високо е нивото на ангажираност на кандидатката и в търсенето на нови подходи и популяризиране на програмите на вуза чрез различни канали за информация, като интерес представлява изключително активната и роля в **развитието на фейсбук страницата** на департамента, която е на изключително добро ниво и която безспорно разширява хоризонта пред настоящи и бъдещи студенти.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам д-р Сидова като научен работник с подчертано открояващо се и запомнящо се научно присъствие. Тя е разпознаваем автор и учен в областта на националната сигурност.

Бих обърнал внимание върху високата и експертиза ката администратор и организатор.

Тя е с безупречно име и репутация в научните среди и е утвърдено име, което се асоциира с коректност, екипност и висок професионализъм.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Към кандидата в конкурсната процедура гл. ас. д-р Сидова имам следните препоръки и научно-методически бележки:

- ✓ В бъдещите разработки е уместно да се разгърнат тезите на концепцията за „учеща организация“, които в монографичния труд и публикациите на д-р Сидова са слабо застъпени. На базата на тях е възможно ключови идеи в научните и търсения да се адаптират и придобият значително по-гъвкав вид и форма;
- ✓ Заслужава да се отдели повече място за добри практики от други страни, което би придало на научните и тези и идеи, определена тежест, а и е допълнителен изследователски фундамент, върху който кандидатката да разшири изследванията си;
- ✓ Във връзка с по-горе посоченото е полезно и удачно в бъдещите изследвания на д-р Сидова като елемент и използването на „бенчмаркинг“ и „бенчлърнинг“ като инструменти за сравняване и идентифициране на добри практики. Това би улеснило както процесите по сравнение, така и апробирането и приложението на идентифицирани в научните изследвания добри практики и идеи.
- ✓ Препоръчвам в бъдеще да направи опит и положи усилия да постави на научен, а защо не и обществен дебат на част от изведените изводи в монографията си, както и да апробира идеите или част от тях в практиката в следващата година;
- ✓ Препоръчвам на авторката книгата „Добрия живот“ /Р.Уолдингър, М.Шулиц; изд. Изток-Запад; 2023/. Идеите в книгата резонират по превъзходен начин към част от тезите и изводите в научните и публикации и могат да послужат за разширяване на научните хоризонти пред авторката;
- ✓ Препоръчвам на авторката да продължи и разшири своите изследвания като потърси подходящи начини за представяне на научните си идеи и продукция в чуждестранни издания и научни форуми и да се повиши публикационната активност на докторанта в англоезични издания, с оглед на разширяване и популяризиране на творчеството и идеите на научните му изследвания, като в тази посока убедено смятам, че резултатите от изследването и идеите в него могат да се публикуват в издания, реферирани в Скопус;
- ✓ Особено важно за творческото и научно развитие на д-р Сидова е участието и в научни и редакторски колективи /бордове/ на научни издания у нас и особено в чужбина. Това би било особено полезно за департамента и специалностите в него в дългосрочен план;
- ✓ Друга идея, която може да се развие по-задълбочено в бъдеще, е че в последните години в инструментариума за стратегическо планиране /посока в която са голяма част от публикациите на кандидатката/ е целесъобразно да се обърне внимание в последващите научни разработки и изследвания за възможността за приложението на Балансирани стратегически карти за управление и Балансираните системи от показатели за ефективност /BsC/, като елемент от стратегическото планиране и управление, особено в контекста на изследваната проблематика и по този начин да се „пренесе“ материалът и концептуалния модел, представен в монографията, на ново практическо равнище;

Образец за структура на рецензия/становище по конкурс за заемане
на академичните длъжности доцент и професор в НБУ

Приложение 3 към Наредба за развитието на академичния състав на НБУ

Посочените възможности и препоръки не омаловажават достойнствата на анализираната и оценена документация по настоящата процедура и не влияят върху научните приноси, а ще допринесат за тяхното по-прецизно разкриване и творческо израстване на д-р Сидова в бъдещата и работа.

Заклучение

В обобщение, след преглед на цялостната документация по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висше образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност, обявен в ДВ бр. 28/02.04.2024 г., подготвена и предоставената от единственият допуснат до конкурса кандидат - гл. ас. д-р **Дафинка Василева Сидова**, следва да потвърдя, че същите отговарят на изискванията на чл.21.(1) и чл. 24 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и чл.47.(2) и чл.48.(3) за съответствие с минималните национални изисквания и с изискванията по чл. 1а, ал. 2 от Правилника за неговото приложение в Нов български университетите и оценката ми за съдържателните им аспекти е изцяло „**положителна**“.

Организирането и документацията по процедурата, администрирани от страна на учебното заведение изцяло покрива нормативните изисквания, заложи в българското законодателство. Формалните изисквания по процедурата са изпълнени, като приложената документация по процедурата е пълна и комплектована по улесняващ оценяващият начин.

Предлагам на уважаемото Научно жури по конкурса да класира кандидата **Дафинка Василева Сидова** и да предложи на Академичния съвет на Нов български университет да бъде избрана и да заеме академичната длъжност „**ДОЦЕНТ**“ в област на висше образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност, по конкурс обявен от Нов български университет в ДВ бр. 28/02.04.2024 г.

Дата: 17.07.2024

Подпис:

Проф. д-р Валентин Василев